

KRIPTORŞİDİK TESTİSLİ BİR YARIŞ TAYINDA HERNIA INGUINALIS OPERASYONU

Selim Tolkun*

Giriş

Meslektaşlarımızın bildikleri gibi, çeşitli şekillerde hernia inguinalis (kasık fitikleri) vardır ve bunların çeşitli şekillerde meydana gelmeleri mümkündür. Bu hastalık her yaşta meydana geldiği gibi çoğunlukla gençlerde görülür. Doğmalık anomaliler bu hastalığın önemli sebepleri arasında sayılmaktadır. Adı hernia inguinalis gençlerde görülmekle beraber hernia inguinalis incarcerata (boğulmuş kasık fitikleri) aygırlarda daha çoktur. Karın kaslarının (musculus abdominalis'lerin) şiddetli kontraksiyonları bunun başlıca sebebini teşkil eder.

Rastladığımız bir olay, şimdiye kadar görmediğimiz ve duymadığımız bir olaydı. Hayvanı kaybetmemiz, bunun üzerinde yaptığımız müdahaleleri ve düşüncelerimizi meslektaşlara duyurmaya bizi mecbur etti.

Olay

ANAMNEZ: Bay S. F. e ait 2 yaşındaki saf kan İngiliz erkek tay, Sağ testis bölgesinde 4 - 5 aydanberi, kasığa yakın bir şişkinliğin bir aydan beri zaman zaman arttığı görülmüş. Sıkı idmanlarla yarışlara hazırlanmağa başlamış. Bu sırada şişkinlik daha artmış ve arada sırada hafif sancı nöbetleri görülmüş. Zaman zaman kaybolan bu şişkinlik bölgesi, kendileri tarafından muayenesinde, sağ testisin sola nazaran daha küçük ve yumuşak olduğu ve hatta bazan testisi bulamadıklarını anamnez olarak aldık. Tay muayene ve tedavisi için 26/2/1964 günü kliniğimize getirildi. ve hospitalize edildi.

Muayene ve Bulgular

Tayın getirildiği gün yaptığımız muayenede enspeksiyonla sağ testisin soldakinden daha küçük olduğu görülüyor, başka bir anomali görülüyor. Elle muayenede sağ testisin küçük ve sola nazaran daha çok yumuşak ve canalis

* A. Ü. Veteriner Fak. I. Şirurji Kürsüsü Doçenti

inguinalis 'e doğru sıkıştırıldığı zaman kanala girdiği hissediliyordu. Sağ testis kesesi içinde bir miktar serözite bulunduğu anlaşılıyordu. Yaptığımız rectal muayenede sağ canalis inguinalis'deki anulus inguinalis sub peritonealis'in sola nazaran iki misli geniş olduğu, içinin boş, funiculus spermaticus'tan başka bir şeyin (omentum veya bağırsak halkasının) bulunmadığı hissediliyordu. Scrotal bölgeden sağ testis üzerine yaptığımız basınçla bunun canalis inguinalis'e girdiği ve daha fazla sıkıştırılacak olursa kanaldan karın boşluğuna girebileceği anlaşılıyordu.

Bu muayenelerden anladığımızı göre sağ testis criptorchidic testis ve sağ canalis inguinalis'in anormal derecede geniş idi.

Hayvanının uzunca bir yolculuktan geldiği ve oldukça aç kaldığı düşünülerek birkaç gün müşahade altında tutmaya ve sağ testis kesesi içindeki serözitenin rezorpsiyonu için gerekli müdahaleye karar verdik.

Materyal ve Metod

Serözitenin rezorpsiyonu için dıştan yaptığımız müdahalelerden sonra hayvanda iki gün içinde birdeğişiklik görülmedi. Üçüncü günü sabahı sağ testis bölgesinin şiştiği görüldü. Tayın scrotal ve rectal muayenelerinde bir bağırsak halkasının canalis inguinalis'ten geçerek vagina peritonealis'in içine girdiğini, her iki bölgeden yaptığımız müdahalelerle barsak halkasının buradan kurtularak karın boşluğuna düştüğünü gördük. Bunun üzerine operasyona karar verdik.

Tayı operasyona hazırlamak için gerekli direktifler verildi. 4/3/1964 günü % 50 lik Novalgine solüsyonundan 60 c. c., % 10 luk Chloralyydreate solüsyonundan 280 c. c. intra veineuse olarak verdik. Bekleme süresi içinde istediğimiz anestri elde edilemediği için bu müddet daha aç bırakmak kararı ile operasyonu başka bir güne bıraktık ve tayı kaldırdık. 9/3/1964 günü aynı Novalgine solüsyonundan 70 c. c., Chloralhydrat solüsyonundan 320 c. c. intra veineuse olarak enjekte ederek derin bir anestezi temin edildi. Usulüne göre tay, sol tarafı üzerine yatırılarak sırtüstü vaziyette tesbit edildi. Operasyon alanı usulüne göre hazırlandı.

Operasyonuna karar verdiğimiz bu tayın durumunda bir özellik bulunmaktadı idi. Bilindiği gibi yarış atlarında, yarışlara iştirak edebilmeleri için her iki testisin mevcut olması, yerlerinde bulunması mecburidir. Beygirler yarışlara iştirak edemezler. Eskiden beygirler mahsus yarışlar vardı. Fakat bu kaldırılmıştır.

Hernia inguinalis operasyonunda kullanılan iki usul vardır. Birincisi konservatif usuldür, yani testis muhafaza edilerek, kanalı daraltarak, bağırsak halkasının kanal içine girmesini engellemek, ikinci usul redikal usuldür ki

testisi çıkartmak ve serbest hale getirilen vagina peritonealis, içindeki fitiklaşmış organları karın boşluğuna itip içini boşalttıktan sonra funiculus spermaticus, etrafında 1, 5 - 2 devir yaptırarak daralttıktan sonra bu bükümleri bir kaso ile yerinde tesbit ederek kullanılan metottur. Bu metot kolay ve kesindir. Fakat kaso usulü ile kastrasyon mecburiyeti dolayısıyla yarış atlarında kullanılmaz. Bu tayın bir saf kan erkek İngiliz tayı olması dolayısıyla, kesin olarak birinci, konservatif usulle operasyonuna karar verdik.

Scrotum'un anulus inguinalis subcutaneus'una yakın, lateralde , funiculus spermaticus lateraline raslayan kısım üzerinde 10 sm. kadar uzunlukta bir ensizyon yaptık. Bu ensizyonun altındaki dokuları vagina peritonealis'e kadar disseke ettik. Bu disseksiyonu anulus inguinalis'e kadar devam ettirdik. İki küçük pens haemostatic uçları arasında tesbit ettiğimiz vagina peritonealis'e küçük bir ensizyon yaptık. Vagina peritonealis boşluğuna girdiğimize emin olunca bu ensizyonu, içine parmak girecek kadar genişlettik. Küçük bir bağırsak halkası canalis inguinalis içinde idi. Bunu karın boşluğuna ittik. Küçük bir tavuk yumurtaşı büyüklüğünde ve çok yumuşak kıvamda olan testis bu kanaldan geçerek karın boşluğuna girecek karekterde idi. Bu testisi kesesinin içine iterek vagina peritonealis'i daraltacak ve testisin kanala girmesini engelleyecek bir pens haemostatic'i, funiculus spermaticus'a dikey olarak koyduk. Testis ile beraber vagina peritonealis'i bir yardımcı vasıtası ile çekerek gerdik ve anulus inguinalis sub peritonealis'in angulus lateralis'ine, bu deliği daraltacak şekilde, No : "3" chrome catgut'ün çift katı ile dikiş koyduk. Açtığımız vagina peritonealis'e de, funiculus spermaticus çapının iki misli kadar aralık bırakacak şekilde, daraltarak, yine chrome catgut ile yukarıdan aşağıya dört dikiş koyduk. Burasını kapatmadan evvel içine 800, 000 Ü. İ. cristal peicillin'i toz halinde dökerek dikişleri kapattık. Vagina peritonealis ile açtığımız deri arasına da 400,000 Ü. İ. cristal penisillin koyarak kapattık. Derideki yarayı teintür d' iode sürerek tay uyanıncaya kadar bekledik ve kaldırdık. Kasık bölgesine pamuk ve gazlı bezden yaptığımız büyükçe bir tamponun uzun ve geniş sargılarla tesbit etmeğe çalıştık fakat muvaffak olamadık. Tay sakindi. Takriben 3 saat kadar sonra sığağa yakın biraz su verdik. Verdiğimiz bir tutam kadar, ıslatılmış otu yedi.

Ertesi günü (10/3/1964) sabaha karşı hayvanda sancı belirtileri görülmesiyle çağrıldım. Yanına gittiğim zaman boksunda uzanmış ve zaman zaman sancı nöbetleri gösteriyordu. 60 c. c. Novalgine, 150 c. c. Chloralhydrate solüsyonlarını damar içine vererek kısmî bir narkozdan, tayı usuülne göre tesbit ve sahayı dezenfekte ettikten sonra scrotum'daki dikişleri açtım, Yumuşak kıvamda olan testisin, dikerek daralttığımız vagina peritonealis kanalı içine koni şeklinde girmiş ve oraya sıkışmış olduğunu gördük. Bu sıkışma dolayısıyla hayvanda sancı nöbetleri görüldüğüne kanaat getirdik. Vagina peritonealis'e koyduğumuz dikişlerden alttaki iki tanesini açarak araya sıkışmış testisi kurtardık. Parmakla yukarıya doğru yaptığımız kontrolde kanal içinde bağırsak veya omentumun

olmadığını tesbit ettik. Anulus inguinalis'i daraltmak için koyduğumuz iki dikişten birisini, funiculus spermaticus'u sıkıştırmaması için açtık. Testisi tekrar kesesi içine yerleştirerek vagina peritonealis'teki açığımız dikişleri tekrarlayarak ve yine evvelki şekildeki gibi saf penicillin tozu koyarak kapadık. Deriyi de dikerek tayı kaldırdık. Operasyondan sonra tay sakinledi.

Aynı gün saat 15 de tay tekrar sancılandı. Yine yatırılarak ve kısmen narkoze ederek scrotum'daki dikişleri tekrar açtık. Sağ testis vagina peritonealis'teki daraltılan kanalın ağzına kadar gelmiş fakat içeriye girerek sıkışmamıştı. Buraya koyduğumuz dikişlerden anulus'a yakın olanlardan iki tanesini açtık. içeriye sıkışmış bağırsak veya omentum olup olmadığına baktık, hiçbirşey bulamadık. Açığımız yerlerdeki dikişleri tekrarlayarak kapadık ve rectal yolla yaptığımız kontrolde, anulus inguinalis sub peritonealis'in angulus lateralisine koyduğumuz bir dikişle oldukça daralan deliğin içinde bağırsak veya omentum'un olmadığını tesbit ettik.

Kaldırdığımız tayı, sancılarının dinnirilmesi için iç Hastalıkları Kürsüsü'ne devrettik ve sancı boksuna yerleştirdik. Tay sakin ve su içmek arzusu gösteriyordu. Saat 22,30 a kadar sakin yatıyordu.

12/3/1964 günü sabaha karşı, saat 4 sıralarında tay yine sancılanmış. Nöbetçi asistan tarafından yine bir miktar Novalgine verilmiş, fakat saat 6 ya doğru tay hayata gözlerini yummuş.

İlk operasyonu yaptığımız günün bir gün evvelinden başlayarak taya iki defa Pan Terramycin solüsyonu 33 c. c., 2, 400, 000 Ü. İ. Procaïn'li Penicillin ile 3 gr. Streptomycin, intra musculaer olarak üç gün müddetle verildi. Operasyon günü ve ertesi gün birer gramlık Achromycin solüsyonu iki defada intra musculaer olarak enjekte edildi. Derece, pulzasyon ve solunumda bir artış veya düşüş görülmedi. Son günü gece yarısından başlayarak ve 39, 3 e kadar yükselen ateş sabaha karşı 37 ye düşmüştü.

Tayı o gün otopsiye gönderdik. Yapılan otopsisinde yine, içi su dolu futbol topunun iç lâstiği kıvamındaki sağ testisin, dikişlerle daraltığımız vagina peritonealis kanalına kısmen girmiş olduğunu, bu sebeple başlayan sancı ile canalis inguinalis içine giren ve takriben bir metre kadar uzunluktaki ince bağırsağın vagina peritonealis'i balonlaştırarak o kısımda çok fazla sıkışmasının bağırsak dokusunu gangrene uğrattığı görüldü.

Sonuç ve Karar

1 — Anormal yapıda olan testisli yarış atlarında, testisleri keselerinin içinde muhafaza ederek konservatif usulle yapılacak hernia inguinalis operasyonlarının başarı ihtimallerinin hemen hemen hiç olmadığını bu olay bize göstermiştir.

2 — Bu tayın yarış hayvanı olması dolayısıyla testislerin muhafazası için bir mecburiyeti vardı. Fakat testisi, yumuşak olmasile, yerinde muhafaza edememek, vagina peritonealis kanalı içinde sıkışmasına, sancılara yol açıyordu.

3 — Belki doğuştan fazla açık olan canalis inguinalisten sağ testisin, zaman zaman karın boşluğuna girip çıkması, bunun kriptorşidik testis olmasına, aynı zamanda anulus inguinalis sub peritonealis'in de daima açık ve geniş kalmasına yol açıyordu.

4 — Bildiğimiz gibi, equus'lardan bilhassa safkan İngiliz yarış atlarındaki hassasiyet hiçbir zaman hatırdan çıkarılmamalıdır. Bunun için, operasyondan bir veya birkaç gün evvelinden başlayarak, muhtemel bir enfeksiyona karşı vücudu takviye etmelidir.

5 — Anulus inguinalis'i daraltmak için konulan dikişler burasını, funiculus spermaticus'un çapından bir misli daha genişlik kalacak şekilde daraltmalıdır. Bu çaptaki daraltma ile ileride inkişâf edecek olan funiculus spermaticus daraltılmış kanal içinde sıkışmamalıdır.

6 — Operasyondan sonra görülmesi mutlak olan hafif sancı belirtileri, vakit geçirilmeden durdurulmalıdır. Sancılar sırasındaki karın kaslarının kontraksiyonları, yatma kalkma çabaları, yuvarlanmalar, dikişlerin gevşeme ve açılmalarına, testisin daraltılmış olan kanalda sıkışmasına, bağırsak halkalarının kanalda girip sıkışmasına yol açabilir.

7 — Konumuz olan tayda, tayın kıymeti üzerinde etraflı düşünmek mecburiyeti vardı ve düşünüldü. Testisleri çıkarılmış saf kan İngiliz tayın kıymeti ile testisleri yerinde olan, bu suretle yarış atı vasfını muhafaza eden tayın kıymeti arasında çok büyük fark vardır. İki yaşındaki bir saf kan İngiliz atın kıymeti 60 - 80 bin lira arasında iken iki yaşlı bir saf kan İngiliz beygirin kıymeti bin veya iki bin liradır. Bundan dolayı testislerin murtlakâ keselerinin içinde muhafaza edilmesine karar verdik. Keso usulü ile bu operasyon kolaylıkla yapılır. Fakat tayın kıymetini hemen hemen sıfıra indirecek bu operasyonu yaptırmak riski göze almayı tercih ettik. Keso ile yapılan Kelotomie operasyonundan sonra da bubunocele ihtimali vardır. Yaptığımız Herniotomie sous - cutanee operasyonu, tadil ettiğimiz Siegen usulü idi. Bu olayda bir de testisin kriptorşidik olması, önüne geçmeğe muvaffak olamadığımız neticeyi meydana getirdi.

Ö z e t

Yarış idmanların başladığı sırada zaman zaman sağ testinin büyüdüğü zannedilen iki yaşındaki saf kan İngiliz erkek tay, son zamanlarda hafif sancılar göstermesi üzerine kliniğimize gönderildi. Yapılan muayenelerde sağ testisin kriptorşidik bir testis olduğu, bu taraftaki canalis inguinalis'in soldakine

nazaran iki misli geniş bulunduğu tesbit edildi. Tayın yarış atı olacağı dikkate alınarak, testisi muhafaza edecek şekilde, kanalı ve vagina peritonealis'i daraltarak ameliyat ettik. Takriben 20 saat sonra, kriptorşidik testisin daraltılmış kanala sıkışması sonucu meydana gelen sancı dolayısıyla tay yatırıldı. Sıkışmış testis kanaldan kurtarıldı. Yara tekrar dikilerek tay kaldırıldı. 8 Saat sonra başlayan sancı dolayısıyla tay tekrar yatırıldı Anulus inguinalis'e konan dikişlerden birisi kaldırıldı. Testis, kesesi içine yerleştirildikten sonra dikişler tekrarlandı ve tay kaldırıldı. 14 Saat sonra başlayan sancı sonucu tay öldü. Yapılan otopside, anulus inguinalis sub cutaneus'u geçen ve vagina peritonealis'i blonlaştırarak buraya sıkışan bağırsak halkasının boğularak ölüme sebep olduğu anlaşıldı.

Z u s a m m u n g f a s s u n g

Hernia Inguinalis Operation eines Rennfohlens mit kriptorschidischen Testis

Der Besitzer des zweijährigen männliche englischen Fohlens hat gesehen, dass die Testis des Tieres manchmal schwellen. Bei der Tranierung nimmt die Schwellung zu. In den letzten Tagen wurde auch manchmal leichte Koliks beobachtet. Darauf wurde das Fohlen in unsere Klinik gebracht.

Bei der Untersuchung wurde festgestellt, dass das rechte Testis kriptorschides sei, und das rechte canalis inguinalis zweimal so breit wie das linke.

Da das Fohlen beim Pferderennen teilnehmen muss, ist es nötig, eine Operation durchzuführen, wobei die Testis nicht weggenommen werden dürfen.

Bei der Operation wollten wir die canalis inguinalis und vagina peritonealis verengern damit die Hernia nicht durchkommen kann.

Ungefähr 20 Stunden nach der Operation hat die kriptorschidisches Testis in dem verengten Kanal Schmerzen verursacht.

Die Nähte wurden entfernt und das Testis wurde frei gelassen. Die Wunde wurde wieder zugenäht und das Fohlen stand auf.

Nach 8 Stunden bekam das Fohlen wieder Koliken. Man legte es wieder hin und die Nähte wurden weggenommen. Das Testis wurde wieder in sein Sack eingebracht und die wunde wieder zugenäht.

Das Tier stand auf. Nach 14 Stunden bekam es wieder Schmerzen und starb bald darauf.

Bei der Otopsie wurde festgescheltt, dass der Darmring beim anulus inguinalis subcutaneus vorbei ging, den vagina peritonealis auf pumpfte, sich dort umschlang und sie erstickte und da durch das Sterben verursachte.

L i t e r a t ü r

- 1 — **Başer, T.:** *Operasyon.* A. Ü. Veteriner Fakültesi Öğrenci Derneği Yayınlarından No: 4. 113, 1953.
- 2 — **Bayer, J.:** *Lehrbuch der Veterinär Chirurgie.* Wilhelm Braumüller - K. U. K. Hof - und Universitäts - Buchhändler, Berlin. 582, 1904.
- 3 — **Berker, S. Z.:** *Ehli hayvanların cerrahi hastalıkları.* Ankara Y. Z. E. Ders kitabı 161, Cilt: II. 1940.
- 4 — **Berker, S. Z. - Öktem, B.:** *Genel Şirurji.* 198, A. Ü. Veteriner Fakültesi Yayınları, 1956.
- 5 — **Bolz, W.:** *Lehrbuch der Allgemeinen Chirurgie.* 299, Ferdinand Enke Verlag-Stuttgart, 1951.
- 6 — **Cadiot, P. J. - Almy, J.:** *Traite de Therapeutique chirurgicale des animaux domestique.* Asselin et Houzeau, Libraieres de la Faculte de Medicine et la Societe Centrale de Medicine Veterinaire, Paris. 1929. 110.
- 7 — **Dobberstein, J. - Hoffmann, G.:** *Lehrbuch der Vergleichenden Anatomie der Haustiere.* S. Hirzel Verlag - Leipzig. 1961.
- 8 — **Ellenberger, W. - Baum, H.:** *Handbuch der Vergleichenden Anatomie der Haustiere.* Springer Verlag - Berlin. 1943.
- 9 — **Frank, E. R.:** *Veterinary Surgery.* Burges Publishing Company, Minneapolis 15, Minn. 236. 1961.
- 10 — **Fröhner, E. - Schmidt, T.:** *Algemeine Chirurgie.* Urban und Schwarzenberg, Berlin N 24, 187. 1911.
- 11 — **Fröhner, E. - Silbersiepe, E.:** *Kompendium der Speziellen Chirurgie für Tierärzte.* Verlag von Ferdinand Enke, Stuttgart .152 1924.
- 12 — **Kadletz, M.:** *Hernia praemormata extravaginalis (interstitialis) inguinalis bei einem Wallach.* Deutsche T. W. 405, Nr. 26, 37. Jahrgang 1929.
- 13 — **Kitt, T.:** *Lehrbuch der Pathologischen Anatomie der Haustiere.* Band III. Verlag von Ferdinand Enke. Stuttgart 1921.
- 14 — **Möller, H. - Frick, H.:** *Spezielle Chirurgie für Tierärzte.* 275 Verlag von Ferdinand Enke, Stuttgart 1921.

- 15 — **Nenkoff, G.:** *Hernien*. D. T. W. 185, Nr. 12,38. Jahrgang, 1930.
- 16 — **Öktem, B.:** *Özel Şirurji* II. Fasükül, 62, A. Ü. Veteriner Fakültesi Yayınları 1964.
- 17 — **Röder, O. - Berge, E.:** *Chirurgische Operetionstechnik* 214, Paul Pare in Berlin und Hamburg, Berlin SW 68. 1949.
- 18 — **Silbersiepe, E. - Berge, E.:** *Lehrbuch der Speziellen Chirurgie für Tierärzte und Studierende*. 230. Ferdinand Enke Verlag - Stuttgart 1954.
- 19 — **Sisson, S.:** *The Anatomy of the Domestic Animals*. W. B. Saunders Company - Philadelphia and London. 1959.
- 20 — **Smythe, R. H.:** *Clinical Veterinary Surgery*. 336, Charles C. Thomas Publisher, Springfield, Illinois. 1959.